

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

L. An actiones, ex quibus virtutes gignuntur, cum illis eadem sint, quae
postea ex virtutibus oriuntur?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

L.

An actiones, ex quibus virtutes gignuntur, cum illis eadem sint, quae postea ex virtutibus oriuntur?

ARISTOTELES 2. Ethic. easdem actiones esse, quae antecedunt virtutem, quaeque illam consequuntur, omni asseveratione affirmat. Ut enim, inquit, ex cibo & exercitiis contrahitur robur corporis, & qui iam robusti evaserunt, uti possunt cibo copiosiore, & exercitia graviora subire ac sustinere: Ita ex abstinentia voluptatum oritur temperantia, & qui temperatus est, maximè abstinere: & perferre labores, difficilesque casus aggredi, crebrius fortitudinem parit: quiq; evasit fortis, & crebrius & facilius dura perfert. Sed videmihī quid contra afferri possit: Si eadem sunt actiones, quae virtutem antecedunt, & consequuntur, erunt eadem numero, vel eadem genere, vel eadem specie. At nullum horum. Numero eadem esse nequeunt, cum simul seu eodē tempore non existant. Easdem genere esse non dicitur, quia illa *ἁπλοῦς* est nimis laxa, cum rectae & pravae actiones genere conveniant. Nec eadem sunt specie, quia non habent sui ortus eadem principia. Siquidem actiones quae antecedunt virtutes fiunt à voluntate gubernante intellectum: quae ve-

Object.

Y

ro con-

Solut.

rò consequuntur, ex habitu manant. Ergo non sunt actiones eadem, quæ virtutes antecedunt, & consequuntur. Resp. Petrus Martyr negat tertium membrum assumptionis, affirmans Aristotelem velle actiones, quæ habitum præcedunt & sequuntur eadem esse specie, (ut Cato & Cicero sunt idem identitate speciei) quod ambæ contineantur inter eadem extrema, defectû & excessum, & consentiant cum recta ratione. Exempli igitur causa: Si quis reddat depositum ex virtute iustitia, alijsq; idem faciat suavis rectæ rationis, absque virtutis habitu, hæc restitutiones ambæ sunt ejusdem speciei, id est, bonæ sunt, seu honestæ. Adhibet Martyr comparisonem à candore. Candor perfectior & minus perfectus sunt ejusdem naturæ. Magis enim perfectum & minus perfectum in accidentibus nõ mutant formam. Ita actio præcedens, & actio sequens eam, cum tantum distinguuntur juxta magis & minus perfectum, non sunt diversæ speciei ac formæ. Quod ad probationem tertii membri assumptionis attinet, respondet Martyr per distinctionem. Quando principia ortus rerum ita distinguuntur, ut in una ratione communi copulari non possint, tunc illa quæ fiunt diversæ formæ & speciei esse dicuntur, ut sunt inventio, & doctrina, quibus intelligentiæ virtutes parantur, si ea

contu-

contuleris cum usu & exercitio, quo virtutes
 morales acquiruntur. Cùm verò principia
 seu causæ ortus in una communi ratione con-
 jungi possunt, ut cùm sunt ejusdem facultatis
 & earundem virium, possunt effecta esse spe-
 cie eadem. Sic animantia quæ procreantur à
 parentibus calore seminis, & quæ generan-
 tur à calore cœli ex putrida materia, ejusdem
 sunt speciei. Ac calor parentum ad gignen-
 dum perfectum animal, & calor cœlestis in
 imperfectorum animalium productione sunt
 earundem virium. Tum effectorum horum
 utrunque est causa per se. Infirmum ergo est.
 Hæc duo non habent eadem artis principia:
 Ergo non sunt eadem speciei. Nam planta hæc
 per semen seu sata, illa verò planta sponte na-
 scitur: Et tamen non sunt diversæ speciei. I-
 gnis interdum à luce, interdum ab alio igne,
 interdum à motu producitur, & tamen ignis
 à motu, ignis à luce, ignis ab igne, sunt ejus-
 dem speciei. Scientia tam per doctrinam quam
 per inventionem acquiritur, & tamen scientia
 acquisita per doctrinam, & scientia acqui-
 sita per inventionem, non sunt diversæ spe-
 ciei. Distinctio igitur actionum anteceden-
 tium habitum & sequentium, si ab efficien-
 tibus diversis discesseris, hæc est, ex adjunctis
 quod actiones ante habitum adjunctam sibi
 habent luctam, difficultatem, molestiam, im-

Object.

Solut.

perfectionem. Post habitum verò facilitatem, voluptatem, tranquillitatem, perfectionem. Inquis: Homo & equus, qui differunt perfectione, non sunt ejusdem naturæ: Ergo nec actiones ante & post habitum editæ sunt ejusdem *quoditas*. Resp. Dissimilitudo est: non ut homo magis est perfectus quàm equus: sicutio parte habitus magis est perfecta quàm actio ante habitum: nam ex perfectione hominis & imperfectione equi differentie substantiales sumuntur: Homo igitur perfectior equo, & equus imperfectior homine (quia rationem non habet,) ad eandem speciem non attinent, cum hoc discrimen perfectionis attingat rei substantiam, perfectio verò & imperfectio actionum accidentalem differentiam parit.

L I.

An actionibus vitii, ad quod minimè propensum, virtus procreetur?

DOCT Aristoteles, si quis nondū habet fortitudinem, & natura propendat ad ignaviā, eum debere actionibus suis desistere ad oppositum vitium audaciam, ut facillius ad medium perveniat, tandemq; fortitudinis habitum consequatur. Quæstio igitur est: An oppositi vitii actionibus virtus procreetur? Resp. strictim. Per istas actiones vitiolas